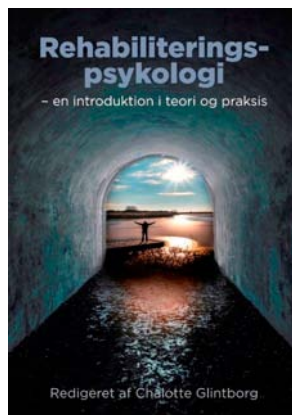

Rehabiliteringspsykologi

– en introduktion i teori og praksis

*Anmeldt af Niseema Marie Munk-Madsen, kandidat i musikterapi. Ansat ved Plejecentret Frydenholm, Holte.
Kontakt: nimamuma@hotmail.com*

Charlotte Glintborg (red.) (2018). Rehabiliteringspsykologi – En introduktion i teori og praksis. Aarhus Universitetsforlag, Aarhus, 287 sider. Pris fra 135 kr. (e-bog).

Baggrund

Det er en fornøjelse at læse denne bog, vel-disponeret af redaktøren og velkomponeret af de i alt 15 forfattere¹. Bogen er den første på dansk om rehabiliteringspsykologi.

Redaktør Charlotte Glintborg er ph.d. i psykologi og adjunkt i rehabiliteringspsykologi på Aalborg Universitet og desuden, sammen med en anden af bogens bidragydere – Tia Hansen, stifter og leder af Klinik for Handicap- og Rehabiliteringspsykologi (KHARE), Aalborg Universitet, og bestyrelsesmedlem i Nordisk Netværk for Disability Research (NNDR). De øvrige bidragydere udgøres af en række forskere og erfarne klinikere – primært psykologer, men også en mediciner, en fysioterapeut og en socialrådgiver har fundet vej til de 15 kapitler.

I forbindelse med redaktørens forskning om effekt af den koordinerede rehabilitering, blev det tydeligt for hende, at der i Danmark

er en mangel i de tværfaglige rehabiliteringsindsatser for mennesker, som rammes af en hjerneskade. Psykologernes bidrag består oftest i udredning og testning, andre faggrupper forestår fysisk og kognitiv træning, mens de psykosociale problematikker oftest lades urørt i indsatsen.

Præsentation af bogen

I Charlotte Glintborgs introduktion til rehabiliteringspsykologi defineres fagområdet som et specialområde indenfor psykologien. Hun fremhæver, at dets viden og teori ikke kun er relevant for psykologer men også for andre fagpersoner, som deltager i rehabiliteringsindsatser. Rehabiliteringspsykologien adresserer de psykologiske reaktioner og psykosociale konsekvenser, der kan følge, når et menneske rammes af svær sygdom og skal forsone sig med et forandret liv, måske med varigt nedsat funktionsevne.

1. Det bliver for omfattende at nævne alle bidragydere her; i stedet henvises til side 283-285, som rummer en fyldestgørende beskrivelse af alle forfattere.

Bogen er delt op i fire dele. Efter baggrund og introduktion følger del 1 med to kapitler om *Modeller i psykosocial rehabilitering*. Herefter del 2, som rummer to kapitler om *Udredning og psykosocialt udbytte*. I del 3 findes seks kapitler om *Rehabiliteringspsykologiske interventioner*, og endelig gives et godt indblik i nogle af de tidligere beskrevne interventioner i praksis i de fire kapitler i del 4, *Anvendt rehabiliteringspsykologi*. Den fulde indholdsfortegnelse kan findes her: <https://unipress.dk/media/15297/rehabiliteringspsykologi.pdf>

Omtale af udvalgte kapitler

KAPITEL 4. DYNAMISK UDREDNING AF LÆRINGSPOTENTIALER I REHABILITERING
Kristine Jensen de López, cand.psych., ph.d. og professor i udviklingspsykologi, Aalborg Universitet.

Kapitlet om denne – for mig – hidtil ukendte metode i psykologisk udredningsarbejde vakte særligt min interesse og kan måske være til inspiration for musikterapeuter, der arbejder med assessment. En traditionel neuropsykologisk udredning, som bygger på standardiserede tests, kan give viden om en persons nuværende tilstand, eksempelvis om graden af kognitiv funktionsnedsættelse; men ikke om personens læringspotentiale, eller om hvordan personen bedst kan lære. Ved dynamisk udredning er et af målene at opnå viden om, hvordan fremtidig indsats og terapi kan planlægges med bedst muligt udbytte for personen. Læringsaktivitet i et interpersonelt samspil indgår som et centralt element i udredningen, og processen er dialektisk, hvor intervention og udredning blandes sammen.

Kapitlet giver en god indføring i metoden med angivelse af flere velkendte kilder som teoretisk grundlag. Og dens fokus på

betydningen af det interpersonelle niveau i testsituationen er interessant og et vigtigt indspark i landskabet af standardiserede testbatterier.

KAPITEL 8. COMPASSIONFOKUSERET TERAPI OG TRÆNING

Leif Vind, praktiserende psykolog, ph.d.

Compassionfokuseret terapi er en del af den såkaldte tredje kognitive bølge. Kernen i metoden er, at klienten lærer at forholde sig med en større grad af selvaccept og selvomsorg i relation til problematiske/stressende tanker og følelser. Frem for at prøve at ændre eller undgå både indre og ydre ubehagelige stressorer, arbejdes der med at blive bevidst om og ændre vaner som selvfordømmelse og undgåelsesadfærd. Metoden er i høj grad inspireret af mindfulness og også af neuroaffektiv teori, og kapitlet kan derfor være meget interessant for musikterapeuter, som arbejder med neuroaffektive processer – og med et perspektiv om at balancere nervesystemets trussels-, tryghedsskabende- og motiverende systemer.

KAPITEL 10. DYREASSISTERET REHABILITERING

Tia G.B. Hansen, psykolog, ph.d. og lektor Ålborg Universitet.

Det er værd at fremhæve dette kapitel, da det repræsenterer en terapiform, der – i lighed med musikterapi – tilbyder en oplevelsesmæssig, kropslig/sanselig og relationelt funderet udviklingsmulighed. Figur 10.2. viser en god og genkendelig model for dyreassisteret terapies psykodynamik – en trekant med vinklerne: terapeut / klient / dyr. Direkte oversættelig til den musikterapeutiske trekant: terapeut / klient / musik.

Kapitlet vækker en del genkendelse af musikterapiens situation i Danmark for blot få år siden; det er oplagt en god idé, og der er

masser af gode erfaringer men ikke meget litteratur og endnu mindre evidens på området. I teksten beskrives blandt andet, hvordan for eksempel ridning kan medvirke til identitetsrekonstruktion. Oplevelsen kan være som at få en ny start, hvor rytteren ikke sammenligner sig med den, hun var, før hun ramtes af sygdom. Eller ridningen ses at kunne træde i stedet for aktiviteter, som personen ikke længere mestrer. Det er glædeligt, at en så forholdsvis "alternativ" metode har fundet vej til en akademisk funderet udgivelse. Her sættes et aftryk for den ukuelige naturligheds helbredende kraft.

Relevans

Jeg er musikterapeut med stærk psykoterapeutisk og humanistisk interesse, og denne bogs ærinde falder virkelig i min smag. Overordnet set kaster den lys på, at psykolog-faggruppens deltagelse i rehabiliteringsindsatser bør være så meget mere end testning. Den taler desuden for, at det tværfaglige samarbejde sættes i højsædet og bliver taget alvorligt netop som samarbejde, og den taler for, at mange forskellige faglige metoder har sin berettigelse og værdi for borgernes bedste. Læseren får endvidere en lødige og informativ indføring i terapeutiske metoder, som er højt på dagsordenen i dagens offentlige behandlingsvæsen – såsom kognitiv adfærdsterapi, Acceptance and Commitment Therapy, dialektisk adfærdsterapi, mindfulness med flere. Musikterapi er desværre ikke en af de metoder, som bogen præsenterer; men det må være uomgængeligt i næste udgivelse om emnet; for musikterapien er allerede etableret både klinisk og som forskningsfelt indenfor den bio-psyko-sociale rehabilitering, og den imødekommer en række behov hos mennesker i rehabiliteringsforløb både fysisk, kognitivt, følelsesmæssigt, eksistentielt og relationelt.

Opsummering

Der er meget at hente i bogen Rehabiliteringspsykologi. Den opbeholder en høj kvalitet både fagligt, sprogligt og menneskeligt i alle kapitler. Det mærkes, at forfatterne har dybt engagement og stort kendskab til deres områder.

Jeg arbejder aktuelt som musikterapeut i ældreomsorgen og kan trække tråde fra rehabiliteringspsykologi, som feltet er beskrevet her, til mit eget virke, hvor borgerne konstant må forholde sig til funktionstab, tab af nære relationer og gennemgribende livsforandringer såsom flytning til plejebolig. Ofte mødes de af en kultur, hvor rehabilitering er synonymt med genoptræning af evnen til for eksempel at klare støvsugning eller spisning på egen hånd. Her i den rehabiliteringspsykologiske retning finder jeg støtte i mit overordnede musikterapeutiske perspektiv; at mennesket også må mødes i sine følelser og støttes i sin selvforståelse for at kunne mestre livet, som det er blevet til lige nu, for at opretholde eller genfinde et vist mål af motivation og livsglæde. Musikterapien har brug for at stå sammen med nogen i sin insisteren på dette. Jeg synes godt, vi kan stå sammen med rehabiliteringspsykologien.